

Szerkesztői szállítás

Belső-tárgyszoba 76. sz. sz. hova a lap szállítását részlet áll. közlemények eljuttatásának.

Az újságban közölték díjaztatnak. Kéziratok nem adnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 12 fr.
Félévre . . . 6 fr.
Negyedévre . . . 3 fr.
Egy hónapra . . . 1 fr.

Megjelenik minden nap, az ünnepekét követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 fr. Egy sor minden hirdetés után 50 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. Haasensteint és Vogelmüller (Neuer Markt 11.).
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsebet-utca 9. szám emelet.)

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.

Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Az osztrák-cseh kérdés.

I.

(D.) Midőn a constanti rémszínat a lelki dolgok mellőzésével a világi hatalomért versengő három pápát elkergette, s a vallás reformjéért küzdő Huss Jánost s Prágai Hieronymust égő máglyára hurcolta: egy nemzet emelkedett az európai események felszínére, nagy fia Trsnovi János által, ki fél szemére vak lévén, Ziska néven nevezetik a történelemben.

E férfi vezérlete alatt óriás harcztot vívott a cseh nemzet egész Európával szemben, megboszulandó Huss és Hieronym vértann halálát, s ostromolván vérvél a constanti zsinat amaz újon hit-cikkét, mely a szabadelvűbb laicus katolikusok érzetét sértette, s mely így hangzott: „jóllehet Krisztus a tiszteletre méltó sacramentumot mind a két képletre (species) alapította, s az egyház hosszú időn át ezt úgy is gyakorolta, ez azonban ellent nem állván, csak az egyikkel való élhetés tetszik a laikusokra nézve.”

Mint az oroszok küzdött a cseh nemzet koronájáért és hiteért, Ziskának kilőtték másik szemét is, de az óriás hős vakon is diadalról diadalra vezette csapatait, saját bőrét huzatta végrendelkezése által, s ezen dobna pörgésében kiáltá harczra az elhalt hős halála után is nemzetét, mely ez emberfeletti erélyt hasonló erélylyel viszonzta.

Zsigmond király és császár ült ekkor azon magyar királyi trónon, melyet előde Nagy Lajos Európa egyik legnagyobb államává tett, melynek három tengerpart virányai vetettek határfalat. Vérengzve lépett pályájára, Kont és Horvát vére füsté az ifjú király első nyoma; de a siklósi fogságban megtanulta becsülni a nemzet erélyét s hazaszeretetét, s a szeretetteljes királyné, Nagy Lajos leánya, mint békeangyala járván közbe a nemzet és király között, fátyol lett vetve mindkét részről a multra s a kibékülés a nemzetnek további nagyságot, a királynak hosszas és hatalmas uralkodást biztosított.

E kibékülés a magyar nemzet geniusában rejlő szabadelvűbb irányt adta a koronának, mely hogy befolyt a basilei zsinatra, semmi sem bizonyíthatja világosabban, mint az, hogy az ötven napon át folyt dogmaticus vita után kimondatván a zsinat által, hogy a csehek, kik kegyelmevel s borral élnek, az Ur vacsorájánál éppen úgy törvényes gyermekei a katolika anyaszentegyháznak; Zsigmond király és császár s Philibert conciliumi követ és püspök e szabadelvűbb elhatározást magyar, német, cseh és latin nyelven tették közhírré Európában. Az európai diplomatiában megjelenő magyar nyelv egykoru azon szabadabb lendülettel, mely a vallási dolgokban a szabadelvűbb törekvések elleni csökönyös harcznak egyelőre

véget vetett s egy századdal előkészíté Luther szerepét.

A cseh történelem szerint ezen fontos okmány, mely — a mint említettük — nemzeti nyelvünkön szintén kihirdettetett, a jeruzsálemi szentegyházban márvány táblára arany betűkkel fölmetszetett. Talán mind a kihirdetés nyelvein, talán ős nyelvészetünk nagy kincsét lehetne fölfedezni a megváltó koporsójának hajlékában?

Mily különös ismétlődése a történelemnek! Századunkban is, mint akkor, a hitetlenség fölkölté a tulbuzgóságot. Akkor Huss és Hieronym, most Döllinger és társai emelték szavukat az illető korszakok reactionariusai ellen; akkor a zsinat, mely p. o. János elcsapott papnak 54 istentelenségét constatizotta, feszegette a papnak bűneit, most az itt-ott rakonczatlan-kodó irodalom — a magyar nemzet akkor és most kibékült dynastiájával, s mint akkor befolyt döntőleg Európa nagy kérdésére s szabadelvűbb irányára, talán hivatalva lesz most is irányadólag lépni fel a birodalom azon fontos válságában, mely egész Európa figyelmét magára vonta, s talán az európai diplomatiában a magyar, német és cseh nyelv újból feltűnendének, s azon okmányok zárkövét képezendik egy régóta küzdelemnek.

Nem lehet tagadnunk, hogy a csehek ős alkotmányuk visszavivása érdekében nagy egyetértéssel küzdenek, s a jog korlátai közt folyó küzdelemben számíthatni e jóra való népfaj azon erélyére, melyet fennírntott dicsőbb korszakában a csatatéren kifejtetni képes volt.

De egyszersmind a cseh nemzetet sokkal civilisaltabb- és higadtabbnak véljük, hogysem ugyanazon hajlékonysággal a birodalom belső feladatlan érdekeinek s egyszersmind az európai közvélemény áramlatának ne engedne, valamint engedett akkor is, midőn hiteért küzdött s követelésének legnagyobb részét feladta, hogy annak egy töredékét megtarthassa.

Austria s Magyarország meg nem rettenhet azon válságtól, mely a közös dynastia birodalmában a cseh mozgalommal kiütött, de azt nem is kicsinyelheti annyira, hogy a józan engedékenység sugallatára ne hallgasson.

Pest, 1871 oct. 31.

(A.) Epen most vesszük a sürgőnyt, mely tudomásunkra hozza, hogy ő felsége hivatalosan elfogadta a Hohenwarth-kormány azon tagjainak lemondását, kik a cseh kiegyezésnek főreszései, a szerencsésen megbukott foederalismus zászlóvivői voltak. Ezen tagok Hohenwarth Károly gróf miniszterelnök és belügyi, Schaffle Albert kereskedelmi és földművelési, Jirecek közoktatási és Habietinek igazságügyi miniszterek. A Hohenwarth-kormány csak három tagja maradt hivatalban és pedig Holzgethan pénzügyminiszter, Scholl tábornok honvédelmi miniszter és Grocholszky leányel, tárczanélküli miniszter.

Hohenwarth gróf és társai a mult heti válság óta semmi esetre sem akarták állásokat addig viselni, míg ő felsége a jövő kormány összeállítására nézve végleges határozatot hozand. Különösen a miniszterelnök sürgette lemondásának elfogadását, miután nem akarta az óhajai ellen megállapított királyi leiratot a cseh országgyűléshez ellenjegyzésével ellátni. Így történt az új ministerium kinevezése, mely azonban nem is annyira ministerium, mint inkább ideiglenes átmeneti kormány. Holz-

gethan eddigi pénzügyminiszter ezen állásának megtartása mellett „a ministerium újjaalakításáig ideiglenesen” nem miniszterelnökké, hanem csak „elnökké a ministeriumban” nevezetik ki. A belügyi tárca ideiglenes vezetőjévé Wehle államtitkár neveztetett ki; a vallásügyi Fiedler, az igazságügyi Mitis, a kereskedelmi Wiedenföld, a földművelési tárca Possinger tanácsos urakra bízott.

Mint e lajstrom mutatja, az új kormány nem praejudicálja a később kövendő politikát. A kinevezettek nem politikusok, hanem hivatalnokok s feladatuk egyszerűen a folyó ügyek elintézésére irányul. Hogy a kiegyezési politika folytatni s a nemzetiségek és tartományok jogos igényei meghallgattatni fognak a jövő kormány által, arról tanusodik azon tény, hogy Grocholsky úr, a lengyel miniszter megtartá hivatalát, mi kétségkívül nem történt volna, ha legfelsőbb körreink az alkotmány alapján történendő kiegyezés ellen valamit terveznének.

A mai kormány, valamint a jövő ministerium kinevezése, mint osztrák belügy, egészen Andrássy Gyula gróf befolyása és tudomása nélkül jött létre. Ő a végből hivatott másodizben Bécsbe, hogy a cseh királyi leirat tartalmát átnézze s ez volt a kérdés, mely miatt ő felséggel több ízben értekezett. A rescriptum Holzgethan úr által lesz ellenjegyezve. Jövő osztrák miniszterelnökül Lasser tiroli ex-helytartó és ex-miniszter, valamint Gablenz tábornagy, a magyarországi hadparancsnokság vezértábornoka említetnek.

Pest, október 30.

(B.) Az 1848-dik évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt jog és birtok viszonyok rendezéséről, úgy az irtványokról szóló törvényjavaslatot ma tárgyalják az osztályok.

Ezen t. javaslatokra több rendbeli izenetek váltattak, a két ház közt s végleges megállapodás még nem jöhetvén létre, a képviselők háza a szünetet megelőző utolsó ülésük egyikében elhatározta volt, hogy oct 28-án kezdve első teendője legyen az osztályoknak a felső háznak ezen t. javaslatra vonatkozó módosításait tanácskozással alá venni, s ennek következtében ma meg is kezdék az osztályok tanácskozáseit.

Reményleni lehet, hogy mindkét házra nézve létre jön a két ház közt egyetértés s így ezen életbevágó kérdések még a költségvetés tárgyalása előtt el fog dönteni.

A két ház közt contraversus kérdéseket a ministerium újból tanácskozással alá vévén, az azokra vonatkozó javításokat maga terjeszti az osztályok elébe.

A javítások olyanok, hogy azok által a t. javaslatban a tulajdon szentsége ellen becsúzott hibák ki vannak kerülve, a kötött szerződések épségökben maradnak s a törvénynek nem tulajdonítottat visszazható erő.

Vannak ugyan kik a birtokok használatát közönséget rögtön és örökre meg kívánván szüntetni, ennek készek a tulajdonjogot és szerződések erejét is áldozatul hozni.

Mi részünkről azt hiszük, hogy ha ma minden birtok közönséget megszüntetnénk, holnap már keletkeznének olyanok s meg vagyunk győződve, hogy ha a tulajdon szentsége körül keletkezett s naponta tovább harapódzó eszmé-zavarokat maga a törvényhozás továbbra is támogatja politikai okokból, ez az állam dissolutiójára vezetne.

S éppen azért üdvözljük a ministeriumot és különösen az új igazságügyért e téren.

BELFÖLD.

Román lapszemle.

A „Federatiuneanek” írják Kolozsvárról: Az idevaló magyar atyafiak erősen fél-

nek, hogy a kétfejjű „monstrum”, a dualismus elpusztul. Most azon mesterkednek, hogy a románokat behuzzák az activitásba, hogy annak idején elmondhassák, hogy a románok meg voltak elégedve a jelenlegi viszonyokkal. Ugyanők evégett mindenféle szétosztásokat, azonban még Brassót s valamennyiben Szabent kivéve nem tudtak semmire is menni. Oka pedig ennek az, hogy az idevaló románság semmiesetre sem akar felhagyni a szerdahelyi programmal.

Egy, a ki sem nem kért, sem nem fog kért hivatalt a ministeriumtól, írja Kolozsvárról a Federatiuneanek, hogy a „Kelet” pesti levelezője azt állítja, hogy az igazságügyminiszter a hány képestett egyén pályázott a románság köréből az elnöki állomásokra, azokat mind ki is nevezte. Ez nem áll, mondja a nevezett cikkez, mert fel sem tehető, hogy a kinevezett 3—4 egyénen kívül több képestett egyén ne legyen a románság között. De különben is tudva levő, hogy a concurrens románok mindnyájan 10—20 éves önálló bírói vizsgát, ügyvédi diplomát mutattak ki. Ellenkezőleg pedig kezdje meg a „Kelet” tudósítója újjan számolást, hogy a magyar és szász földön kinevezettek között, hányan van meg fennebbi képessége. Vigyázzon azonban jól, mert alkalmat számlálhatlan maradnak az újjan.

Az hiszi azonban, hogy nem a törvényben megírt képesítés kellett a kormányoknak. Nem vizsga és bírói gyakorlat, hanem politikai qualificatio volt az irányáló. Deákpartiság, korteskedés a követválasztáskor, — s magyar érzelmű románság — a melyről pedig a román nép nem is tudja, hogy létezik; ezeket vette a kormány, illetőleg a miniszter, tekintetbe, — s ezekkel hiszi, hogy nem bírtak a román pályázók.

Figyelmezteti végül Bittó igazságügyminisztert, hogy gondolja meg, miszerint ily módon nem fog segíteni a magyar kormányon, mivel ily eljárás mellett annak nem barátokat, hanem csakis ellenségeket fog szerezni. (A szemlék fölött vitázni nem fogunk a F-val. A következtetés majd kimutatja, melyik félnek volt igaza? Szerk.)

A „Patria” vezércikke felhívja az igazságügyminiszter figyelmét azon helyzetre, melyben jelenleg számos bíróság van, hogy tagjai nagy része nem tudja a nép nyelvét, s a helyett, hogy igazságot szolgáltatna, igazságtalanságot követ el. Példákkal bizonyít ilyes eseteket, s reméli, hogy erre a bírák kinevezése alkalmával tekintettel fog lenni.

Ugyanezen lap írja, hogy Vancea érsek közlebről Pesten volt, s meglátogatta az igazságügyminisztert a végett, hogy az elsőbíróságok kinevezésénél a románságra tekintettel legyen.

A „Gazeta Transilvaniei” közli a törvényzéki jegyzői stb. állomásokra kiadott concursust, s felhívja a román fiataloságot, hogy iparkodjanak pályázni mentől többen, nehogy a protectionisták által kiszorítottassanak. A magyar alkotmány nem egyedül a magyarságé, mert az közös az ország valamennyi többi lakóival. A passivitas e részben nem bír befolyással, mert annak a törvénykezéssel semmi köze sincsen. A magyar passivitas is ilyen volt, a románoknál pedig elhatározott dolog, a competenciából mit sem engedni.

A bukaresti román hírlapírói congressuson Misailu előadta a román hírlapirodalom kezdeményezésének történetét. E szerint első volt, a ki román hírlapot akart indítani, Bacocea 1820 körül, de csak tervben maradt, valamint sikertelen maradt Zakaria Carcalechi szándoka is, a ki 1822-dik évben Budán akart román hírlapot indítani. Első megjelent hírlap volt a „Lipsei Hirek” (Fam'a Lipscai) kiadta C. Rosetti 1828-ban. Azonban ez is csak egy pár számban jelent meg s nem sokára megszűnt. Ekkor átlátván nemely lángoló lelkületű román a hírlapok szükségét, daczára az óriási nehézségeknek, melyekkel küzdeniök kellett, 1829-ben Eliadu a „Curierului Romanescu” s G. Asachi „Albina Romanesca” ezitűtű Bukarestben és Jassyban megjelenő lapokkal a nyilvánosságra léptek. Ezen lapok voltak a román hírlap irodalom úttörői Romániában. Erdélyben pedig első román lap volt a „Gazeta Transilvaniei” s „Foc'a pentru minteanim'a, si literatura”, szerkesztve G. Baritiu által.

D.-Szt. Márton, 1871, oct. 20.

Fiat justitia, pereat mundus. —

Nincs szándékunk polemikát kezdeni, de több ideig várva, s egy felől sem látva föl-

szólamlást, az igazság, azaz a meglett tények érdekében: egy pár szót emelni helyén láttam.

Nem párt-érdek, ezen modern igazalom, nem is ellentmondási viselkedés rugója ezen igénytelen soroknak, de maga a valódi tényállás tiltja ez alkalomnál a némaságot; mert „qui tacet, consentire videtur.”

A „M. Polgár” idején 227 számában egy cikk jelent meg D.-Szt. Mártonból, mely a mily ábrándos, ép oly tendenciosusnak is tűnik föl; s midőn a rideg való szemem előtt áll: valóban nem tudom meghatározni, hogy bámulatot amaz vagy ez emeli-e magasb fokra?

Nem akarok a tendenciosus téves észleletek fölött kritikai szemlélet tartani, sőt a költészegségnek láng szárnyait sem célozom elhalványítani: de emberi kötelesség megmenteni illetőleg megtéríteni az alvájart a lehetséges örvényből, ha csak ideális is az!

A lakomán megnyílt szívek, s zsilipeik által meglepett író állítólag oly eszmék megpendítéséről, sőt nyílt kimondásáról, sőt mi több kivétel nélküli viszhangzásáról engedé magát ideáltságban elragadtatni, s ennek folytán a vidor kedély-ömlöngést a megye közösen imádott eszményképeül tekinteni, hogy ha álmaiból fölébred, s megbámult térképére pillant; első lesz a deserteurök közt; mert jót állók, hogy itten egyetlen komoly körben is oly nemű kifakadást, mely a leggyengébb érzelműt is a Bach-féle Strafszetsbuchra emlékeztethetné, elő nem fordult; nem bátorság volt az tehát mely ama szavakat hallattatta: hanem a barátságos estély vidor képzelgése, a melyből gyűjtött politikai töke is elpárolgó.

Mit a tendenciositás folytán a meglepetés tüze a főispánnak az ebédnél tapintatos föllépéséről, a kenyérmezei és Rákóczi hadaira emlékeztető pohárköszöntésekről, bizonyos vehementiáról mond: bizzuk a higgadt olvasó figyelmére; de a többes számban fölemlített Gyárfások, Pekriek, Miklóskok és Kinizsiektől szabad szavakra lett vonatkozásra egyszerűen azt kérdezők, kik voltak azon Miklóskok? ott csakis egyetlen levén jelen. g. e. d.

Biztosítani merem ez isteni cikk-író, hogy vélt tapasztalatainak foglalata fűstj és pára, a mennyiben hiszékeny is az iránt, a mit irt, hogy t. i. „ha valahonnan, úgy innen kell, hogy induljon az a mozgalom, mely Erdélyt kiragadj a kormányparti corruptio körmei közül!” az az itt egy oly erős balpárt létezik, mely nem gondolva a szentekkel sem, a elvéül tűz létező nemzeti, hatalmat megtámadni te volna ki!

S kik az itteni situatiót jobba csán ismerik, föl hívom figyelmüket a Horatius Flacus ars poetikája ötödik sorára! Z. g.

Országgyűlés.

Pest, október 30.

A képviselőház pénzügyi bizottsága szombaton d. n. 5 órakor tartott ülésében folytatta a közlekedési minisztérium rendkívüli költségvetésének tárgyalását.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Alagut Dover és Calais között.

Miután a Dover és Calais közt létesítendő alaguti összeköttetés tervét a porosz-francia háború egyidőre háttérbe szorította volt, közelebről ismét általánosabb figyelmet kezd a kelteni s mint a „Daily News” közleményéből értesülünk, e vállalat pártólói már csak a francia kormány formaszerinti engedélyére várnak, hogy a munkát elkészíthessék. — Nem lesz érdektelen e egyszerű vállalat tervének történetét röviden megismertetni, a kezünkön levő megbízható — adatok nyomán. —

Még Clarendon lord életében készült az illetékes francia hatóság az engedélyt e vállalat kivételére megadni, mi végre kérdést intézett az angol belügyminisztériumhoz, ha nincs-e az ellen a britt kormánynak valami kifogása? — Lord Clarendon és R. Grosvenor alsóházi tag között — utóbbi azon nemzetközi bizottmány elnöke, mely a Francia- és Angol-országok összeköttetésére tervezett alagut cél-szerűsége s kivihetősége feletti jelentéstételre volt kiküldve — komoly tanácskozás folyt ez ügyben, melynek kifolyásul a belügyminisztérium egy hivatalos iratában nevezett bizottmány működésének, komoly és figyelemre méltó jellege tanusított. Azonban az ügy ellátása még egy darabig késett, miközben a véres háború Franciaország területén kitört, melynek

Következett a vasútépítés.

A) Vasútépítési igazgatóság részére megszavaztatott 224,352 frt.

B) Az engedélyezett vasutak feletti felügyelet költségeire előirányozva van 304,987 forint.

Ezen költség felvételénél a minisztérium azon vonalakra eső költségeket is felvette, melyek 1872-ben lennének esetleg engedélyezendők. Miután azonban a bizottság csak azon vonalakat tartotta szem előtt, melyek már törvényhozással engedélyezve vannak, az ezekre előirányozott összeget szavazta meg, az ezután engedélyezendőkre felvett összegeket törölte, és így 66,000 forint törléssel 238,987 frtot szavazott meg.

Fedezetül.

Szabványrajzokra 10,000 frtot.

Az engedélyezett vasutak feletti felügyelet költségeinek megtérítése fejében az egyes társulatoktól a bizottság 274,000 frtot vett fel.

A vasuti kölcsönből folyó előirányzatra nézve a bizottság határozatot nem hozott, miután előbb tüzetesen kipuhatólandó lesz azon összeg, mely a vasuti kölcsönből 1871-re rendelkezésre áll.

A bizottság kérdést intézett a miniszterhez, történt-e a minisztérium részéről intézkedés a múlt évben a közlekedési ügyben hozott határozatok fogantatásában tárgyában, és ha igen, mily eredményre vezettek ezen intézkedések?

A miniszter e kérdésre kijelentette:

1-ör, hogy az új vasuti üzletrend életbe léptetéséről, s a vasuti társulatok felelősségéről szóló törvényjavaslat érdemleges tárgyalás alatt áll, s legközelebből elkészül;

2-ör, hogy a minisztérium felszólította a társulatokat a forgalmi eszközök szaporítására, minek folytán az osztrák államvasut társulat 3000 teher kocsi rendelt meg, melyekből 1000 már 1871 végén készen lesz. A tiszai vaspálya társulat 500 kocsit rendelt meg, mire a minisztérium még 210 szénkocsi készíttetésére szólít fel. Végre.

3-szor jelentette a miniszter, hogy az osztrák államvaspályatársulat a vácz-szászhegyi második vágány előállítására késznek nyilatkozott, annak elkészítését már tetleg meg is kezdé, úgy, hogy a kettős vágány elkészítése nemsokára befejezésnek néz eléje.

Új vonalak tanulmányozására 50,000 frt szavaztatott meg.

A károlyvárosi vonalra 10,000,000 frt szavaztatott meg.

A miniszter itt kijelentette, hogy a Károlyváros-fiumei vonal építésére nézve a szerződést a ház asztalára teneni nem sokára.

A magyar északi vasut rutkai részének kiépítésére 7,296,151 frt.

A hatvan-szolnoki rész befejezésére három millió 089,570 frt.

A zolyom-besztercebányaira végrészletként 450,000 frt.

A fiumei pályaudvarra 1,500,000 frt.

A budapesti összekötő vasut építésére elő-

folyama alatt a tervnek létesítésére gondolni sem lehetett s az érdekelt feleknek csak újabb tájékozó adatok gyűjtése maradt fenn.

Említett nemzetközi bizottmány 1867-ben Napoleon császár indítványára alakult, az Angol- és Franciaország közötti alagut tervezetének megállapítása végett. E bizottmány a maga mérnökeivel 1868-ban megjelent Napoleon előtt, ki az ügyet a tervek és vonatkozó jelentések benyújtása után, közmunka-miniszteréhez utasította. Ez maga részéről egy külön bizottságnak tette feladatává a kérdésnek egész terjedelmében tanulmányozását s miután mindezen bizottságok indokolt jelentései a terv elfogadhatósága mellett szólottak (a kivétel össze-költségei 10 millió font sterlingre, az építési idő 9—10 évre volt előirányozva) intéztetett az elől érintett fölhívás, illetőleg kérdés az angol kormányhoz, ha nincsen-e valami alapos kitógása az építési engedély megadása és a terv kivitele ellen? —

Alig pár hónappal ezelőtt felelt a britt kormány a francia köztársaság illetékes hatóságának ez ügybeni újabb előterjesztésére s ez idő szerint a végleges engedély megadása várható kizárólagos joggal és szabadsággal az alagut építési-vállalkozói számára. — Eltekintve attól, hogy H a w k s h a w John — ugyanaz, kinek előterjesztésére, az akkori egyiptomi alkirály a Suez-csatorna létrehozásába beleegyezett — első azok között, kik a célba vett alaguti-összeköttetés tervjavaslatát egész meggyőződéssel aláírták, a szakemberek nézete is a vállalat kivihetősége iránt határozottan kedvező és mondhatni szokatlannul összehangzó. Tekintélyes mérnökök a Whitehaven és Northumberland között létesített tenger alatt-

irányzott 1,500,000 frt tárgyalását a bizottság felfüggesztette, miután bármilyen sürgős is a kérdés, míg az országgyűlés határozatot e tárgyban nem hozand azt a bizottság tárgyalás alá nem veheti.

Beruházások az állam vasutaknál.

Az államvasut pest-salgótarjáni szakaszának helyreállítására, az átvételből származó követelések kiegyenlítésére és üzleti eszközök beszerzésére 1,105,997 frt szavaztatott meg.

Az államvasutaknál a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált beruházásokra előirányozott összegnél a bizottság a pestbudai pályaudvarba felvett 1,446,400 frtot kiválasztotta, miután ez szoros összefüggésben van a pestbudai összekötő pályával s erre nézve a törvényhozás határozatát bevárja.

A fennmaradó összegből a bizottság 227 ezer frtot törölte, utasítván a minisztert, hogy a forgalom könnyítésére szolgáló kiadások eszközöltessenek, de a mi halasztható, az általában hagyassék el ezuttal.

Forgalmi eszközökre műszerekre, 462,000 frt szavaztatott meg.

A ma vasárnap d. e. tartott ülésén a bizottság az államvasutak, gép- és kocsigyár előirányzatát tárgyalta.

A kiadást a bizottság 2,583,570 frtban fogadta el az előirányzat szerint.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 2.

(s.) Franciaországban legújabb politikai esemény, mely a napirend felszínére került, Thiersnek az a beszéde, melyet az Qise departement főtanácsának fogadása alkalmával mondott.

„Én nem vagyok párt-ember — így szólott — én francia vagyok, ki azzal van megbizva, hogy segítse az országot abban, hogy iszonyu válságból kiszabaduljon. Én nem vagyok a köztársaság teremtője, hanem megőrzés végett kaptam azt. Ez a rámbízott kincs kezim között, és általam elkövetett cselekedet következtében nem fog tönkre jutni. Azon bizalmatlanság azonban, melyet a köztársaság többekbe felkelt, azt követeli, hogy a republikánusok erőlyes odaadással viseltessenek a rend iránt. A köztársaságnak jobban kell viselnie magát, mint a monarchiának és be kell bizonyítani, hogy a renddel és mindki tiszteletével megfér. A kormány erőlyes és tántoríthatatlan volt a párisi felkelők elleni háborúban. Most mérsékelt akar lenni, de nem engedi a rendet neki által megzavartatni; mert a közbeke a terület megszerzésére is elkerülhetetlen.

Az idegenekben bizalmat kell keltenünk, és nekik ismét be kell bizonyítanunk, hogy Franciaország újra rendezte magát — hogy akkor távozzanak. Mi Franciaország dicsőségét nem voltunk képesek fegyverrel kivinni: a felszabadítást munka, rend mindenki erőfeszítése és áldozata által kell siettetni.”

ti folyosókra, mutatnak, melyek sokszoros tekervényeikkel egy párszorta hosszabbak, mint a Franciaország és Anglia közti távolság. E mellett egy 20 angol mértföld hosszú alagut kellő módon szellőztetésének nehézsége is újabb tapasztalatok szerint könnyen legyőzhető, a nélkül, hogy a csatorna közepén légvezető toronyok építését mulhatlanul szükségesnek tartanák. A csatorna két végpontja között uralkodó légmérséki különbség a legnagyobb biztonságot nyújtja a teljes léghuzam és kielégítő szellőztetés sikerülésére nézve s szakértők vélekedése szerint a kezdetben javasolt légtornyok, a helyett, hogy a szellőztetést elősegítenék, azon célnak, melyért tervezve lettek, teljes meghiusulását eszközölnék.

Nem kell azt hinni, hogy a nemzetközi bizottmány és annak közelebből érdekelt tagjai a 20 havi kényszerült várakozási idő alatt tétlenek lettek volna. Miután a terv kivihetősége kétségen kívül áll, a mű lehető leggyorsabb és jutányosabb végbevitelének, részletei készítették elő. — Dover és Calais között, a tengerfenék vize alatt 800 láb mélységre hatoló kréta-réteg fekszik. E krétaréteg éppen oly könnyen átfurtható, mint az anyag-talaj, állományának geológiai bizonyítványait a Hartwich-, Dover és Calais környékén furt kutat nyújtják, míg egy új szerkezetű alagfuró-gép, melynek munkaeredményét a nemzetközi bizottmány a s u o l a n d i krétarétegekben hónapokon át észlelte, a kérdés ez ágot teljes megnyugvásra oldotta meg. Az új furó-gép 24 óra alatt 7 láb átmérőjű és 18 yard (közel 52 láb) hosszúságú lyukat képes furni említett kréta-képződményben, minek nyomán az első, nagyolva eszközözendő áttörés a kezdetben szá-

Vajjon mit akar jelenteni ez az örökös biztatás arra nézt, hogy a köztársaság általa (Thiers által nem fog sérelmet szenvedni? mit akar jelenteni ez az örökös nyilatkozat, hogy személyesen, becsületével áll jót a reábizott ügy fölül?

Mert hát Thiers már elég rég köztársasági elnök arra nézve, hogy szerepéhez hozzászokott legyen; személyes meggyőződése, miután az elnökséget elfogadta, nem jöhetnek tekintetbe, s neki nem szabad azokat még csak előtérbe sem helyezni. Mire tehát az az örökös nyilatkozat? — vagy tán annak a gyanúnak akar helyet engedni, hogy e köztársaságot, függetlenül tőle, mégis csak fenyegeti veszély — mert elvégre is ezt kell gondolnunk. Bármiként is legyen azonban, annyi bizonyosnak látszik, hogy míg a 70 éven felüli elnök él és kormányon marad, semmiféle erőszakos alkotmányváltástól nem félhet a francia nép.

Az angol pairek és a munkások között kötött szövetség híre nagy feltárást okozott egész Angliában s a lapok néhány nap óta sűrűn foglalkoznak vele. A „Times” pedig legújabbán eme nyilatkozatot közli: „A nyár kezdetén Scott-Russel az alulírottak egyikéhez fordult, egy a munkásokat képviselő tanács részéről, a melynek ő elnöke volt. Ennek azon élénk óhaját fejezte ki, hogy a parlament két házának némely befolyásos tagjai támogatassák a munkások jogos követeléseit s vizsgálat alá vonják azon törvényhozási rendszabályokat, a melyek a bajon segíteni képesek lennének. Egerszersmind kijelentette, hogy a jó akaratú viszonyok a két osztály között kedvező eredményt idéznek elő s megszüntetnék a közöttük fenálló ellenszenvet. Ajánlkozott közvetítőül, a lépés eredménye az lön, hogy többfőur és nemes hajlandó lön a munkások ajánlatát fogadni s megvizsgálni és megvitatni, minő törvényhozási intézkedések segíthetnének a munkások nyomoru helyzetén. Erre a főurak és nemesek augusztus 1-én az alább olvasható memorandumot nyújtottak át Scot-Russelnek, ki azután csakhamar Bécsbe távozván ez urak többé semminemű érintkezésbe nem jöttek a munkásokkal és semmi resolútiót sem szentesítettek.”

„A fennebb említett memorandum így hangzik: Scott-Russel urnak, a munkásokat képviselő tanács elnökének megkeresésére mi alulírtak beleegyeztünk, hogy részrehajlatlanul és jóakarattal megvizsgáljuk azon módokat, a melyek mellett lehetséges lenne reánk nézve a tanácsosul kezdet fogva oda hatni, hogy elhárítsuk mindazon akadályokat, melyek a munkások jölétének útját állják. — Mi teljesen méltányoljuk az irántuk ily módon nyilvánuló bizalmat. Teljesen elismerjük azon nemzeti szükséglet, hogy barátságos érület és vonzalom uralkodjék a társadalom különböző osztályai között. S hisszük, hogy e cél el lesz érve, ha mindkét részről komolyan foglalkozunk a kérdéssel. Várva a munkástanács közleményét, készségesen magunkra vállaljuk tüzetes vizsgálat alá venni mindazon rendszabályokat, melyek e végből élénk terjesztetnek, de lemondunk a feladatról, mihelyt látjuk,

mitott öt év helyett egy év alatt elkészülhet és az egész alagutnak kitágítása, végleges kiépítése azon felül még 2—3 évet vehet igénybe. Egy sok oldalról pártolt javaslat szerint: egy a l a g h e l y e t t k e t t ő v o l n a f u r a n d ó, h o g y a v a s u t i v o n a t o k u g y a n a z o n u t a t m i n d i g u g y a n a z o n e g y a l a g b a n t e h e s s é k m e g. E t e r v e t n e m t a r t j á k k ö l t s é g e s e b b n e k, m i n t h a c s a k e g y a l a g u t a t f u r n á n a k, m i v e l a k é t a l a g u t k ö z ü l m i n d e n i k c s a k f é l a k k o r a s z é l e s s é g g e l k e l l e n e, h o g y b i r j o n, m i n t a k é t v á g á n y t m a g á b a n f o g l a l ó, e g y n y i l á s u a l a g.

Az építési költségek összege is, — mely mint fennebb említve volt, kezdetben körülbelül 10 millió font sterlingre volt előirányozva, az új szerkezetű furógép s a mont-cenis alagut sikere folytán jelentékenyen alább szálland. Utóbbinak építési költsége mértföldenként 250,000 font sterlingre ment, de ott csaknem végig kemény szikla-rétegeken kellett áthatolni és költséges repeszteket eszközölni, míg egy oly anyagnál, melyet sajtként lehet vágni, furni, a mértföldenkénti előállítás költségei jóval csekélyebbek fognak lenni.

Ezek az ügy részleteibe beavatott szakemberek nézetei s ha az engedélynek a francia kormány részéről megadása, — mint remélteni lehet — nem várat soká magára, biztos kilátásunk lehet arra, hogy néhány év leforgása mulva Franciaországból Angliába utazhatunk, a nélkül, hogy a csatornán uralgó tengeri viharoktól s a tengeri betegség kellemetlenségeitől félünk kellene!

Közi

H o r v á t h.

ogy fellépésünk nem válnék a közönség előnyére. Salisbury, Carnarvon, Lichfield, Sandon, Manners I., Pakington I., Stafford-Northcote, Hardy."

A KELET magán-távirata.

Feladatott Posten, novemb. 2. 10 ó. 30 p. d. e.
Átkesett: nov. 2. 10 ó. 37 p. d. e.

A bécsi külügyministerium közönetét fejezte ki a török kormánynak a rakoviczai lázadások határain tett intézkedéseiről.

A bécsi válságról semmi hír; a cseh rescriptum egyszerűen felhívja az országgyűlést, hogy küldjön követeket a Reichsrathba.

Spanyolországban Barcellonában az internationalisták lázadásra készültek, mi ideje korán felfedeztetvén, számos elfogatás történt. Három petroleum-bombát találtak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 2.

— A képviselőház oct. 30-diki ülésén Somsich Pál elnök megnyitván az ülést, bemutatja Tóth István megválasztott képviselő jegyzőkönyvét. Az igazoló bizottságnak adatott át. Ezután Tisza Kálmán intézett egy terjedelmes interpellációt a kormányhoz a lajtántuli mozgalmak ügyében. Az interpelláció a minisztereknek kiadatni határozatott. Juszth József bemutatta a minist. segédhivatali igazgatók kérvényét lakbér felemelés iránt. A pénzügyi bizottsághoz utasított. Török Sándor az adóhátralék behajtása tárgyában tett határozati javaslatát kívánja napirendre tűzteni. Bittó István miniszter bemutat egy törvényjavaslatot a telepítvényesekre vonatkozólag visszavonván hivatali elődje által e tárgyban tett törvényjavaslatot. Egyszersmind kéri a házat, hogy a bírói végrehajtásról szóló törvényjavaslat is mielőbb tárgyalás alá vessék. A határozat ily értelemben mondatott ki. Végül elnök a mentelmi bizottság tagjait megalakulásra híván fel, az ülést feloszlatta. A képviselőháznak oct. 31-diki ülésében Paulovits István interpellálta a belügyministert, hogy Szabadka, Zsombor és Ujvidék főispánjait miért nem szerb nemzetiségű egyént nevezett ki. Bethlen János gr. benyújtotta az erd. kir. biztos hivatalához szolgáltatással végett beosztott belügyminiszteri fogalmazók és segédfogalmazók kérvényét, a miniszteri fogalmazói személyzet számára megszavazott 100 frt. fizetés felemelésnek rájuk leendő kiterjesztése iránt. Ezután Huszár Imre, mint a központi bizottság előadója nyújtotta be az osztályok többségének megállapodását az irtványok és telepítvényekről szóló javaslat iránt. A ház legközelebbi ülése holnap, pénteken lesz.

— A Jótékony nőegylet tárlata tegnap nyílt meg. A redout nagy termelői izletes egyszerűséggel van berendezve, hogy a belépőt

azonnal megkapja és meghódítja az egésznek összbonyomata. Első áttekintésre lehetetlen minden egyes kiváló részletet érdeméhez méltólag kiemelni s így csak nagy általánosságban említhetjük meg az igen szép osztályokat, melyekbe a női fehér-varrások, diszvarrások, beültetett kerti vetemények sat. ki vannak állítva. A nyeregmény-tárgyak már is megütik a 800-at s közöttük kiváló figyelmet érdemelnek gr. Teleki Domokosné, br. Bánffy Albertné és Zeyk Dánielné ajándokai (két támlás-szék, két szőnyeg és egy paplan), melyek a tárlat javára külön, 1 frtos sorsjegyekkel tognak kiját-szandó. E külön kisorsolások mellett azonban a tárlati 20 kros sorsjegyek is igen értékes és sok gyönyörű darabra játszanak, úgy hogy a sorsjáték — nem is tekintve jótékony nemes czélját — már magában is a legmelegebb rész-vétre érdemes.

— A halottak, a kegyeletes visszaemlékezés napja van ma. — Tegnap este a temető meg is télt jár-kelőkkel, kik szeretteik sírját keresték fel, hogy arra könyecseppeket hullassanak. — A sár daczára a máskor néma temető megnépesült, a sírok kivilágítottak, s az elhunytak hamvai felé a sírdombokra örök-zöld koszorúk helyeztetek. — Gyászünnep ez, s miután alig van lény, kit szeretettjétől ne választott volna el a halál, ugyiszólva az emberiség gyászünnepé. —

— A Biasini gyorsutazási intézet igazgatósága mint ujabbán értesülünk a K.-fehérvár és M.-Vásárhely közt megnyitandó vasuti közlekedés folytán, napontai rendes menetjeit M.-Vásárhelyről Segesvár, Sz.-Keresztur s Udvahelyre életbe lépteti. — A közönség kényelmére irányzott ez életrevaló intézményen csak örülhetünk, nagyval inkább, mert tapasztalhatjuk, hogy ezen oly régóta fennálló intézet a közönség érdekét szem elől nem tévesztve, ezen új intézkedés létesítésével Kolozsvárt a Székelyfölddel egyenes, gyors és olcsó összeköttetésbe hozza. —

— A „Népiskola” című ép oly ügyes buzgalommal mint szakértelemmel szerkesztett népnevelésügyi közlöny statisztikai kimutatása szerint Erdélyben 356,062 iskolaköteles s 145,866 iskolába járó gyermek van. Elég szomorú arány.

— Kádbebő P. szebeni banquier 51 éves korában meghalt. —

— Resinár községekben, a gyermekek közt nagy mértékben uralkodó torokbetegség miatt, melynek eddigelé számos áldozata lett, az iskolába járás betiltatott.

— Olasz Károlyról mult számunk tévesen írta, hogy Deezsre már elutazott volna a sikasztási vizsgálat folytatására. Olasz Károly jelenleg is itt Kolozsvárt végzi hivatali teendőit, miután csak bizonyos kérdések eldőlése fogja megszabni kiszállása idejét.

— Egy par excellence frivól operette és egy szomorúságos dráma à la Griseldis: im

ha ütereit hevesen dobogtak s e rettenetes sorstól visszajedti?

Mint ügyes korcsolyázó, nem egyszer járta meg fel és le ez utat a folyam jegén, csupa kedvtelésből. Sokszor vidor társaság, csinos korcsolyázó öltönyű lányok közepett mulatott a jégén, de valamennyi közt Róza volt a legkedvesebb, a mint aranylő fürteit a röpke szellő csokkosá, míg arca ragyogott, szép szemétegrá nyílt az örömtől. Megjelenése fényes volt s kaczer, s gyönyörködött benne, ha őt bosszant-hatá, míg türelme majdnem kifogyott — de mindennek daczára kedves pompás egy lányka volt. A közelgő juliusban már neje leendett. Ez ígéretet alig tudá tőle kicsikarni, bár Károly sokkal előbbre szeretne volna e napot határozni. S mégis e látogatás fölött az előtt való nap egy kis vitájuk volt. Kérte Károlyt, hogy látogassa meg őt e csütörtökön este, de ez azt hívé, hogy dolga nem engedi meg ezt.

„Csütörtökön fizetés napja van”, mondá Károly, munkására czélozva. „Csütörtökön ügyeim sohasem végezhetem késő este előtt. Aztán lovagló lovam is sánta, Róza. Holnap még nem ülhetek rá.”

„Csak a napokban mondá, hogy egész időtöltés, hogy a folyón felkorcsolyázzék,” viszonzá Mis Ardley, s hangja kissé éles és büszke volt.

„Igen nappal és társaságban. Nagy különbség ez.”

„O, igen jól van; ha oly keveset ad rá, hogy idejőjön, akkor nincs miért szót vesztegesünk felőle.”

Büszke közönyösséggel fordult el tőle.
(Folyt. köv.)

ezeket találta fel Fehérvári úr tegnapelőtt és tegnap az országos vásárra begyülekezett és a színházat zsúfolásig megtöltő jó vidékieknek. Ma meg újra Szép Helenával kedveskedik. Bizony, bizony, ha a financiaiális tekintetek nem volnának annyira — de nem kizárólag! — irányadók, lenyűgözők: még keményen összevesznék Fehérvári úrral és azokkal, kik neki efféléket megengednek a nemzetiség, művészet és közmoralis rováására. Tegnapelőtt a „Párisi élet” járta a kankant a jó vásári publicum — mit mondjunk: — botrányára avagy élvezetére? Hanem tisztelet, becsület azoknak, kik saját szabadelvűségüket még a morálba is be akarják oltani; de mi nagyon czélszerűnek tartanók, ha a teljesen meztelen obscén helyek legalább ilyenkor kitöröltetnének. Mert bizony akármit mondjon a szabadoskodás: megméte-lyező hatással van az efféle a társadalom azon rétegeinek elemeire, die es noch nicht so weit gebracht haben in der Cultur (!) Különben a Szilágyi-pár ezuttal is kitett magáért, perzeze oly módon, a hogy ezen a téren excellálni lehet; a többi szereplők pedig, köztök Zajongi, Darai K. (Metella k. a.), Kassai stb. teljes erejükből s egész művészetükkal igyekeztek a hatást emelni. Tegnap meg művészi izlés tekintetében nyertek a vidékiek egy kis oktatást: „Az élet iskolája vagy a királyleány, mint koldusnő” Raupachnak Deáki Fülöp Samu által fordított, minden drámai mértéken alól álló, sentimentalis nézőjátékában erőlködött Boér Emma és Kovács Gyula valamint produkálni s megmenteni. A többi népség, katonaságból, melyből egy egész ezredet állít ki s mozogtat szerző, Kassai és Kőrösiné nyújtottak rövid szerepekben két jó alakot.

— Schütz József ur ismét megemlékezett a sétaterről, midőn 14 darab szép jegenyefát, melyek az „arena” esonka részén már be is ültetvék, és nagy mennyiségű chinai borostyánt ajándékozott. Ez ajándék annál becsesb, mert közepes nagyságú jegenyefa alig kapható bárhol is és igen soká kellett volna várniuk, míg a sétatéri fatenyészde ifjú jegénye csemetével az arena jegenyekörét kiegészítve láttuk volna. Vajha sok ily pártfogója lenne sétatérünknek!

— A napokban megtekintettük a sétatéri fa- és cserje-tenyészdet, melynek gyarapítása körül a sétatéri egylet nagy buzgalmat fejt ki. A mint a lapunk mellett szétküldött kimutatásból is kitűnt, 42 féle facsemete és 56 féle különböző cserje van készletben és eladásra is bocsátva. Felhívjuk rá a kertbarátok figyelmét; kimutatások Dr. Hincz György urnál kaphatók.

— A honvédelmi ministerium tudomásra hozza, hogy azon vállalkozóktól, kik az illető honvéd lovas századoktól számfelletti kincstári lovakat vettek át használat végett, és azokat bármely okból többé maguknál tartani nem akarják, a lovak az illető parancsnokság által minden kifogás nélkül visszafogadtatnak és más vállalkozóknak adathatnak ki.

— Öffner János legfőbb ítélőszéki bíró Buda-Pesten szobájában felakasztotta magát. Öffner egy budai polgárcsalád ivadéka, ki a magas állást, melyre felküzdötte magát, egyedül szorgalmának s tudomány szomjának köszönhetette. Buskomorsághól végezte ki magát, s balesete annyival élénkebb sajnálkozást szült, mivel rendezett viszonyai s jó bíró volt.

— Az osztrák-magyar főkonzul br. Schlehta Wessertth Ottokár a román fejedelem által oct. 23-án fogadtatott. B. Schlechtát egy hercegi hadsegéd kíséretében, és az ügynökség és konzulátus személyzetével két udvari diszkoci vitte a kastélyba, mely mellé egy csapat lovaskatonaság rendeltetett.

— Jókaitét a nemzeti színház igazgatója fölkérte, nem lenne-e hajlandó a tél folyamán néhány nagyobb szerepében a nemzeti színpadon föllépni? A színházról három év óta elvonult művésznek teljes készségét jelenté ki a felhívásnak eleget tenni, s így a fővárosnak alkalma lesz rég nélkülözött művészi játékát néhány este újra élvezni.

— Tordamegye főispánja a megye állandó képviselő bizottmányát f. hó 13-ára hívta össze. A közgyűlés tárgya a megyei szervezeti munkálatra leküldött belügyminiszteri leirat lesz.

— Koller képei, melyeket a nőegylet tárlatára küld, holnapon kezdve szintén láthatók lesznek a kiállításon. Az elismert szépségű képek fölsőlegessé tesznek minden dicséretet. A tárlat, a nagy látogatottság következtében nem 5, hanem fél 7 óráig lesz naponta nyitva. Figyelmeztetjük erre közönségünket.

KÖZGAZDASÁG.

Magvetés a fa-iskolában.

(Mutatvány Száva Farkas jutalmat nyert gyümölcsészé. leveleiből)

A magiskola elkészítése s az alma- és körtemag beszerzése után a „Néptanoda” nevéndék s környezetünk gyermeke s ifjusága kicsinyét, nagygyát összegyűjtve menjünk a magiskolába s kezdjünk a gyümölcsmag elvetéséhez.

A magvetéshez — jól megjegyezzük ma-

gunknak — october végén, már hozzá kezdhetünk, vagy ha nagyon száraz a föld: november közepe vagy éppen vége felére is maradhat, annál is inkább, hogy az ellenségeknék: az egér, vakondok és tyukoknak a téli elfagyás előtt kevesebb és egyre kevesebb idejük legyen garázdálkodni.

A gyümölcsenyésztésnél is, mint sok más dolognál az elmélethez gyakorlat is fog kelleni; igen, mert a szemmel látott dologból tanul az ember fia legtöbbet, s ép ezért ismételtlen mondom, hogy a „Néptanoda” s környezetünk ifjusága kicsinytét nagygyát gyűjtsek magunk körül, hogy lássa e foglalkozás műveleteit élő szemével, mely látott dolgokat, ha eleintén közönyösen vesz is, de később visszaemlékezik rá s midőn a munkát fogja sovárogni s való dolgok után törekszik nemes és szépre törő lelke: a látott dolgoknak megbecsülhetetlen hasznát fogja venni. s áldani az embert, ki e nemes foglalkozásra tanította.

Ily kegyeletes örömmel emlékezem vissza én is boldog gyermekkoromra, midőn Pál és Lajos bátyáddal — alig lehettem 5—6 éves — egy délelőtti átmentünk nagyatyád Száva Ádámhoz, s a 70—80 éves agg jól emlékezem mily készséggel töltötte meg fővegeink a legszebb alma és körtékkel, s mily nagy és tiszta volt örömrünk utána. ... Emlékszem fíaira, melyek közül még ezelőtt 5—6 évvel a két vén császárkörtyve élt és termettek. Ez a két kórtefa egy századnál hosszabb időt látott elenyészni s mennyi örömet teremtet mindnyájunk számára. Oh legyen áldott emlékezete az agg gyümölcsész és annyit termett fíainak szíveinkben! ...

Rég az ideje, hogy nem érzelegtem, s még régebb hogy ábrándok helyett ridég valónak élek, rég, hogy quem dii odere — de ez alkalommal engedj meg, hogy mondjam el, miként nemzetségünkben mindig volt egy egy pomologus és e szép foglalkozás, mint egy nemes szenvedély, mintegy veres fonal átment, átvonult nemzetségünk tagjain egész a késő unokáig ... Nagyatyád követve mint pomologus édes atyád a boldog emlékeztet Száva Károly bátyám, őt már megelőzte volt Száva Péter, kinek emlékeztet s szép kertjét a Brassai szerkesztette „Vasárnapi Újság” XIV-ik folyam (1847-dik év) 708 számában megénekelttem volt. ... Enlékezhetel: atyád sokszor emlegette, hogy atyám: Száva László Mikházáról — hol egykoron tanulmányait kezdette volt — sok nemes oltóágakat hozatott a Ferencz-rendiek kertjéből s kiről e szenvedély ájtott fíára, e sorok írójára, s tőle a látott műveletek s példa után eltanultat te is, ki most évenként 2—3 ezer fát nemesítesz. ... Kérlek szeretettel folytatd e szép, nemes foglalkozást tovább, egész életeden átédiggi buzgóságoddal s tanítsd be gyermekeid s szülőhelyed Mező Szengyelnek ifjú nemzedékét, az oda való „Néptanoda” minden növendékeit, míg én e hozzád írt levelekkel szeretném, czé-lom törekvésem az, hogy ezert meg ezereket ösztönözzek, buzdítsak s tanítsak e szép nemes, hasznos és áldásos foglalkozásra. ...

És most e kitérés után kezdjünk a magvetés munkájához.

(Vége köv.)

Távíratl tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Okt. 31-én 5¹/₂ Metalliques 100 frt 58.15
Kamat —. 5¹/₂ Nemzeti kölcsön 100 frt.
68.20. 1860. Kölcsön 99.20. Bankrészevény.
783. Hitelintézet részvények 293. frt. 296.10.
London 11 ft. st. 117.80 frt. 20 kr. Ezüst 118.
Cs. kir. arany 5.66. — Napoleondor 9.39.

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.25.
Temesi 78.50. Erdélyi 74.75 Horváthországi
68.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyilttér*)

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, oct. 30.

Gagyai Pálfi Dénes, birtokos, N.Bányáról.
Dr. Lészai Samuel, Szászvárosról. Lázár István
lelkész, Jegenyéről. Baksi János, birtokos, Fehérvárról. Bráth Antal, Fehérvárról. Kászoni Ferencz, birtokos, Dézsről. László Antal, kereskedő, Brassóból. Baroch Géza, vasuti hivatalnok, Pestről. Torma Imre, honvéd hadnagy, Segesvárról. Dezsőfi Mihály, birtokos, Kátskóról. Miron Gergely, lelkész, Pestről. Moldován Mihály, birtokos, Krasznáról. Háas Manó, kereskedő, Pestről. Ungár Gusztáv, gyógyszerész, M.-Ujvárról. Náskuj Gergely, kereskedő, Sz.-Somlyórol. Szálamál Margit, Pestről. Dozsa Sándor, birtokos, Pestről, Mallinger Gizella. Pestről. Virág Gergely, kereskedő, Tordáról. Tihóvi Imre, birtokos, Sz.-Udvahelyről. Lázár Ádám, országos képviselő, M.-Vásárhelyről. László József, M.-Vásárhelyről. Novák Mátyás Dézsről. Bregedztán Tivadar, kereskedő, Szamosujvárról.

*) E rovat alatt közöltékért csupán a sajtóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

Nemes Tordamegye állandó képviselő bizottmánya közgyűlésének határidejéül jövő **November-hó 13-ának délelőtti 10 óráját** fűztem ki, helyétül pedig nemes Tordavárosát.

Ezen közgyűlés főtárgya leendő a megyei szervezeti munkálata leközlött magyar kir. belügyminiszteri leirat.

Melyre a megye területén kívül lakó minden bizottmányi tagot, azon kéréssel hívok meg, hogy mind ezen nagy fontosságú közgyűlésen, mind az azt megelőző **November-hó 12-kén d. u. 2 órákor** tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjék.

Torda, 1871, október 30-án.

B. KEMÉNY GYÖRGY. főispán.

NEM HIVATALOS.**MOLL A. SEIDLITZ-PORA.**

Központi szállítási rakhely a „Golyához” czimzett gyógy-szeriár Bécsben.

Óvás: Tapasztalván, hogy az enyéimnek szóról szóra után-nyomott, sőt a közönség ámitása végett hamisított név-aláírással ellátott használati utasítványokkal árutatnak Seidlitz-porok, s évegett a küll-alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen felcserélhetetnek, ezen hamisítványok vásárlásától azon megjegyzéssel óvok mindenkit, miszerint: „az általam készített Seidlitz-por minden katulyája hasonló készítményektől megkülönböztetésül saját véd-jeggyel és aláírással van ellátva.

Ára egy lepecsélt eredeti doboznak **1 frt.** Használati utasítás minden nyelven.

E porok rendkívül s a legelőrébb ese ekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; mint azt sok ezer a császári birodalom minden részeiből kezeinkhez küldött hála-iratok a legérzékenyebben tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulásnál, emésztetlenség, gyomorhővénél, továbbá görcsök, yese és ideges bajokban, szívdobogásnál, idegesség okozta fűfűzés, vértolulás, csúszos fogfájdalomnál, végül hysteriára, bűkőrra és huzamos hányásra hajlamlánál a legjobb sikerrel alkalmazhatnak, s a legártóbb gyógyhatást eredményezték.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvártt: Binder K., Wolf J., dr. Hintz György és Engel J. gyógytárai-ban és Karvázy József kereskedésében.

Dézen: Krémer Samu.

Déván: Lengyel Gergely, gyógyszer.

Beszterczen: Szongott György.

Brassóban: Jekelius Nándor, gy. Schneider F.,

Eremias Döme.

Maros-Vásárhelyt: Bucher M.

N-Szebenben: Müller K. győgy., Sill Mihály.

Kóhalmón: Nagelschmied özv.

Krassóban: Bártok Sándor.

M-Ujvártt: Ujváry Sándor gyógyszer.

N-Váradon: Janky Antal, Kiss Samu.

Szegesvártt: Teutsch J. B.

Szászváros: Binder F., gyógyszer.

Szászváros: Spech Gusztáv, gyógyszer.

Szerdahelyt: Schimert F., gyógyszer.

Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi czégeknél létezik még ezen kívül:

A norvégiai Bergen városból való legtisztább és leghatályosabb

valódi Dorsch-halmájzsir-olaj.

Ára egy üvegnek **1 frt.**

Minden üveg, más halmájzsir-olaj-fajtól leendő megkülönböztetés végett védjeggyel van ellátva. A valódi Dorsch-halmájzsir-olaj mell és tüdő-bajoknál, scrophulus és rachitis betegségekben legjobb gyógyhatás al van; meggyógyítja a legelidűtőbb köszvény- és csúzbajokat, valamint az idűszaki bűrkütegeket.

Ezen legtisztább és leghatályosabb halmájzsir-olaj faj a Dorsch-halaknak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által nyeretik, és általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatik, hanem a bepe-cselt eredeti üvegekben lévő folyadék épen és ugyanazon állapotban van, mint az közvetlenül a természet által nyújtott.

MOLL A. gyógyszerész és vegyész Bécsben.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében kapható:

Magyarország és Erdély területén lakó gyakorló

ügyvédek laknévjegyzéke és statistikája.

Hivatalos adatok nyomán összeállította Varga László.

Ára **80 kr.**

A PÉNZSOVÁR.

Fritze Ernő elbeszélése. Fordította Szadai Kálmán. Ára **1 frt.**

Államismeret.

Irta dr. Pisztóry Mór. Ára **1 frt 20 kr.**

A parancsnok gyémántja.

Regény. Irta Ponson du Terrail. 2 kötet ára **2 frt.**

A tizenkét Apostol.

Beszély Marlittól Fordította Beniczky Irma. Ára **1 frt**

A nevelés és oktatás története.

Néptanítók számára. Irta dr. Dittes Frigyes. Magyarította Hoffmann Mór. Ára **1 frt 60 kr.**

Kereskedelmi könyvvitel.

Kézikönyv kereskedelmi s polgári iskolák számára. Irta Röser János.

I. rész: egyszerű könyvvitel. Ára **70 kr.**

A zárda kovácsa.

Regény. Irta Ponson du Terrail. Francziából ford. Mártonffy Frigyes.

Négy kötet ára **4 frt.**

Wiener Recept—Taschenbuch.

Redigirt und herausgegeben von Med. u. Chir. Dr. Carl Czuberka.

Ára **1 frt 80 kr.**

Die Schöpfung.

von Edgar Quinet. Deutsche, autoris. Ausgabe. Durchgesehen und eingeführt von Bernhard von Cotta.

Két kötet ára **5 forint 70 krajczár.**

VICTORIA**biztosító társaság Kolozsvártt**

5.200,059 forint 54 kr. biztosítéki alappal

biztosításokat fogad el:

I. **Tűzkárok** ellen.

II. **Szállítmányi áruk** — uton elkárosodása ellen.

III. **Jég-károk** ellen — mindennemű terményekre.

IV. **Végre minden** módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosít:

a) halálesetben fizetendő tőkéket;

b) a biztosítónak még életében fizetendő tőkéket;

c) gyermekek számára nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkéket;

d) nyugdíj vagy életjáradéki összegeket;

e) temetkezési költségeket;

f) közvetiti az általa alakított **tulélési csoportokat.**

Életbiztosítási példák.

I. Halálesetre biztosított **2000** forint tőke évenkénti díja a biztosító

20 — 30 — 40 — 50

éves korában kezdődőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

II. Kiházasítási **1000** forint tőkéért, mely a gyermeknek **20** ik évében fizetetik ki, évenkénti díjban esik, ha a kedvezményezett gyermek a bélépéskor

2 — 4 — 6 — 8

éves korában kezdődőleg

34 frt 20 kr. 42 frt — kr. 51 frt 20 kr. 64 frt — kr.

III. Ha egy jelenleg **25** éves egyén **60** éves korától kezdődőleg évenkénti **1000** frt. járadékot kíván magának biztosítani, fizet évenként **81** frtot o. ért.

IV. Hogy egy jelenleg **28** éves férj és **22** éves neje valamelyikük elhalásakor a a tul éő részére **2000** forint legyen biztosítva, fizetoi kell díjban: **62** forint **60** krt. évenként.

Midezen miveleteknél a biztosítók még az évi nyeresemény felében is részesülnek.

V. Hogy egy **38** éves egyén halála esetére **100** forint temetkezési költséget biztosítson, fizet évenként, $\frac{1}{2}$ évenként, $\frac{1}{3}$ évenként, havonként **3 frt 15 kr. 1 frt 63 kr. 82 krajczár. 28** krjert.

Egyéb módozatokra nézt s különben is mindenekben bővebb felvilágosítás-sal szolgálunk a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és helyben

A **VICTORIA** biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

(Főtér **278** sz. 1-ső emelet hátul.)

Ujonnan berendezett és átalakított kizárólag vászon, asztalnemű és kész női- férfi és gyermek fehérnemű

**NAGY BAZÁR
DUHA KRISTÓFNÁL**

Kolozsvártt, bel-középuteza **457.** Kisegítő alatt.

Alólírtak van szerencsége a n. érd. és t. cz. közönséggel tudatni, miszerént már négy év óta fenálló kereskedése-met ujlág berendeztem és bécsi és külföldi utamból megérkezvén, azt a legdűsábban ellátam minden e szakba tartozó **ezikkekkel u. m.**

VÁSZON: valódi Rumburgi, Hollandi, Creász, Irlandi és házi vásznak legolcsóbb áron.

ASZTALNEMŰ: 6 és 12 személyre, terítékek, abroszok, szerváták, törölközők, fehér és színes kávé abroszok.

FEHÉRNEMŰK: Mindenféle minőségben **férfi- női és gyermek** fehérneműk gyári áron: Ingelők, Gallérok, Manchettek feltűnő olcsó árakban.

Továbbá: női lábtűk, férfi fuszeklik, varró, kötő és legfinomabb gépczernák és egyéb apróságok. Csecsemő gyermek kistafirozáshoz szükségeltető kellékek u. m. Főkötő, rekli, álruha, pólyakötő, Piquette és Trico paplanok.

Fehérnemű gyáramban megrendelhetők minta szerint bár mily fehérneműek, melyek leggyorsabban teljesíttetnek.

N. érd. és t. cz. közönség pártfogásába ajánlja kereskedését

Árjegyzék üzletemben kapható és kívánatra postán bár hová elküldöm.

Vidéki megrendelésnél kéretik a **pontos mérték** beküldése.

DUHA KRISTÓF.

Valódi egri borok!!!

1868-beli

kupája üvegestül **1 frt 20 kr.**

(Cserélve **10** krral olcsóbb)

kaphatók:

Nékám Sándor

zsemlésnél Kolozsvártt bel magyarutca.

(365)

(3—3)

Az enyedi indóházról félóra távol-ságra fekvő Csombordon, ezerét **6** forint-tokba számítva, alólírtul megrendelhetni tetszés szerint, bár mennyi

**csombordi
rissling késelyfát.**

A faj ugyanazonosságáról jót áll

BEDŐ KÁROLY,

csombordi gazdatiszt.

(364)

(3—3)

Jelentés.

A bethleni gőzcséplő November havában elvégezvén az első rendbeli vá-lalt csépléseket — kész-uj munkát vál-lalni; bejelentéseket elfogad gr. Bethlen Béla, Bethlenben.